

SERMAYE AVANSI, ZARAR TELAFİ FONU, SERMAYE TAMAMLAMA FONU VEYA BENZERİ ADLAR ALTINDA KAYITLARA ALINAN TUTARLAR KAYITLARA ALINDIĞI HESAP DÖNEMİ SONUNA KADAR SERMAYEYE EKLENMEZSE VERGİYE TABİ KURUM KAZANCINA DÂHİL Mİ EDİLECEKTİR?

Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi
Kasım 2012 sayısında yayınlanmıştır.

1. GİRİŞ

Ekonomik krizlerin giderek arttığı, rekabetin çok çetin bir şekilde sürdüğü, şirketlerin Pazar paylarının azaldığı içinde bulunduğumuz dönemde birçok şirketin özkaynakları sürekli zarar elde edilmesi nedeniyle negatife dönmüş durumdadır. Gerek mülga 6762 sayılı Kanun gerekse yeni 6102 sayılı kanun gereği, şirketlerin sermayesini kaybetmesi çok ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Şirket bilançolarını iyileştirmek, özkaynak yapısını pozitif çevirmek ve ticaret siciline sermaye artışı için başvurmadan özkaynak yapısının hukuken sermaye artışı yapabilecek bir hale getirilmesi amacıyla uygulamada sermaye avansı, sermaye tamamlama fonu, zarar telafî fonu gibi adlar altında uygulamalar geliştirilmiştir. Uygulamada “makul bir süre” içinde tescilli sermayeye dönüşen bu tutarların vergisel açıdan eleştirilmemesi gerektiği görüşü yaygındır, ancak yaal mevzuatımızda sermaye avansı uygulamasına dair bir düzenleme bulunmadığı için bu gibi uygulamalar bazı vergi incelemelerinde ticari kazançta dahil edilmesi ve/veya transfer fiyatlandırması ve örtülü sermaye mevzuatı açısından tenkit edilmektedir. Çalışmamızda uygulamada karşılaştığımız sorunlara dair görüşlerimize ve önerimiz yer vereceğiz.

2. SERMAYE AVANSI - SERMAYE TAMAMLAMA / ZARAR TELAFİ FONU NEDİR?

Uygulamada sermaye avansı, sermaye tamamlama fonu, zarar telafî fonu ve benzeri isimler altında uygulamalar ile karşılaşılmaktadır. Ortaklar ileride yapılacak sermaye artışına karşılık şirkete bugünden para koymaktadır ve bu para da bilançoda özkaynaklar hesap sınıfı altında ayrı bir hesaba kaydedilmektedir. İleride sermaye artışı tescil edildiğinde de sermaye taahhüt hesapları bu sermaye avansı hesabı ile kapatılmaktadır. Bu işlem bazı şirketlerde birkaç hafta ya a birkaç ay içinde tamamlanabilmekte, bazı şirketlerin bilançosunda ise sermaye avansı olarak verilen bu tutarlar yıllarca bekleyebilmektedir. İşte bu noktada vergi incelemelerinde yapılan en temel eleştiri bu hesabın alan şirket açısından artık bir borç, veren şirket açısından ise artık bir alacağı dönüşüğü şeklinde olmaktadır.

3. YASAL MEVZUATTA SERMAYE AVANSI UYGULAMASININ YERİ

Gerek vergi mevzuatımızda gerekse ticaret mevzuatımızda (eski ve yeni Türk Ticaret Kanunu) sermaye avansı (ya da zarar telafî fonu, sermaye tamamlama fonu..v.b.) adı altında bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte sermaye avansı uygulaması ticaret ve muhasebe hayatının bir gerçeği olup, özgelger ve yargı kararlarında lafzen yerini almıştır.

Zarar telafî fonlarının şirketlere konulmasına ilişkin hükümlerin mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 324, 392 ve 436'ncı maddelerinde, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanununun da 376, 377, 421, 456, 457, 462 ve diğer ilgili maddelerinde ayrıntıları ile açıklandığı ifade edilmektedir. Ancak bu maddelere baktığımızda yer verilen kavramın

“sermayenin tamamlanması” olduğunu görmekteyiz. **Sermayenin tamamlanmasından bizim anladığımız, gerekli yasal prosedürlerin yerine getirilmesi suretiyle şirketin tescilli sermayesinin arttırılmasıdır.** Bir diğer söyleyişle, kesin (geri talep edilmeyecek şekilde) ve hukuki (pay senetleri bastırılmış, pay defterine gerekli kayıtlar yapılmış) bir şekilde şirkete sermaye sağlanmasıdır.

Literatürde bazı yazarlar aşağıda yer vereceğimiz çeşitli eski düzenlemelere atıf yapmak suretiyle ve bu işleme dair sermaye avansını veren ve alan şirketlerin yönetim kurullarının karar alması şartıyla, para transferine dair dekontta açıkça sermaye avansı ibaresine yer verilmesi ve **yaklaşık bir yıl içinde sermayeye eklenmesi** halinde sermaye avansı veya benzer adlar altında işlemler yapılabileceğini, bu işlemlerin vergisel açıdan eleştirilemeyeceğini düşünmektedir.

- 17.06.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu ile yürürlükten kalkan 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu’na bağlı olarak yayınlanan Yabancı Sermaye Çerçeve Kararı’nda; **“Sermaye artırım avanslarının, döviz hesabına alacak kaydedildiği tarihten itibaren bir yıl içinde sermaye olarak tescil edilmesi zorunludur”** hükmü,
- TC Merkez Bankası Kambiyo Mevzuatı Müdürlüğü’nün, 02.01.2002 tarih ve 2002/YB-1 sayılı genelgesinde yer alan, **“Mevcut bir şirkete yabancı sermaye artış bedeli veya sermaye avansı olarak gelen bedellerin, Türk Lirası mevduat veya döviz tevdiat hesabına alacak kaydedildiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde sermaye olarak tescil edilmemesi halinde; şirket tarafından kullanılıp kullanılmadığına bakılmaksızın, yurtdışından sağlanan kredi olarak nitelendirilmesi ve ilgili mevzuatın genel hükümleri çerçevesinde işlem görmesi; kredi kullanım tarihi olarak bu bedellerin Türk Lirası mevduat veya döviz tevdiat hesabına alacak kaydedildiği tarihin esas alınması,”** hükmü, (aşağıdaki genelge ile bu genelge yürürlükten kaldırılmıştır)
- Hazine Müsteşarlığı tarafından 10 Ocak 2008 tarihli olarak yayımlanan Genel Yazıya istinaden değişen ve 21 Şubat 2008 tarihinden itibaren hükümleri geçerli olan 21.02.2008 tarih ve 2008/YB-5 sayılı TCMB Genelgesinde yer **“Yabancı sermayeli mevcut bir şirkete yurt dışındaki yabancı ortak tarafından gönderilen sermaye artış veya sermaye avansı bedelinin, Türk Lirası mevduat veya döviz tevdiat hesabına alacak kaydedildiği tarihten itibaren tescil edileceği tarihe kadar sermaye avansı veya sermaye artışı bedeli olarak takip edilmeye devam edilmesi; sermaye bedelinin firma tarafından yurt dışına geri ödenmesi için bankaya müracaat edildiği tarihte krediye dönüştürülmesi ve krediye ilişkin anapara ve faiz geri ödemesinin şirket tarafından yapılacak yazılı beyana istinaden gerçekleştirilmesi,”** hükmü.

4. VERGİ İDARESİNİN SERMAYE AVANSI UYGULAMASINA YAKLAŞIMI

Diğer taraftan Vergi İdaresi, vergi mevzuatında sermaye avansı ya da benzer adlar altında bir düzenleme olmaması ve **GVK’nun 38. maddesinde yer verilen “bilanço esasında ticari kazancın tespiti”** hükümleri kapsamında, öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farkı ticari kazanç olarak kabul etmekte ve hesap dönemi sonu itibarıyla Türk Ticaret Kanununun sermaye artışına ilişkin prosedürleri yerine getirilmeyerek söz konusu tutarların bilançoda aynen kalması halinde bu tutarların vergiye tabi kazançla ilave edilmesi gerekliliği yorumunu yapmaktadır. GVK Madde 38’de yer alan, işletme sahiplerince

işletmeye eklenen değerlerin dönem sonu ve dönem başı müspet özsermaye farkından indirileceği hükmü, işletme sahiplerince işletmeye eklenen (verilen) her türlü para olarak anlaşılmalıdır. Çünkü bu karşılaştırma özkaynak kalemleri arasında yapılacaktır ve işletme sahiplerince işletmeye borç para da verilebilir. Kanun maddesinde kastedilen işletme sahiplerince işletmeye özkaynak olarak (örneğin: sermaye artışı) bir değer eklenmesidir. İşte sermaye avansına dair yasal mevzuatımızda doğrudan herhangi bir düzenleme bulunmaması da bu konuda tereddütler yaratmakta, farklı yorumlara yol açmakta ve vergi idaresi açısından da tabiri caiz ise **“matrah farkı için her yol mubah”** anlayışı içinde söz konusu tutarlar yıl sonu bilançosunda halen kayıtlı ise (sermaye artışı prosedürleri yerine getirip tescilli sermayeye dönüşmediyse) GVK Madde 38 kapsamında ticari kazanç olarak kabul edilmektedir.

Sermaye avansı hakkında Vergi İdaresi tarafından verilmiş en güncel özelge örneği aşağıdaki gibidir (01.06.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.06.16.01-125[30-12/5]-626 sayılı özelge):

“31.12.2008 tarih ve 689 sayılı dilekçenizin incelenmesi neticesinde;

*- Şirketinizin, 1.000.000.- TL sermayesi olan bir anonim şirketin %30 oranında pay ile kurucu ortaklarından olduğu, **iştirak olunan şirketin devamlı zarar etmesi sonucu sermayesini kaybettiği**, şirketiniz tarafından alınan 13.05.2008 tarihli olağan genel kurul kararı ve 02.06.2008 tarihli olağanüstü genel kurul kararı ile şirket ortaklarınca **sermaye tamamlama fonu oluşturulmasının oy birliği ile kabul edildiği**, şirketiniz payına düşen 1.081.455,82.-TL tutarındaki sermaye tamamlama fonu bedelinin **iştirak edilen şirkete ödendiği, iştirak edilen şirketin ödenen sermaye tamamlama fonu bedellerini geçmiş yıl zararlarına mahsup ederek herhangi bir sermaye artırımını yapmadığı** belirtilerek,*

*- **İştirakçisi olduğunuz şirkete ödediğiniz sermaye tamamlama fonu bedelinin, iştirakler hesabına mı yoksa dönem zararı hesabına mı kayıt edileceği,***

*- **İştirak edilen şirketin hisselerinin daha düşük bedelle başka bir kuruluşa devir edilmesi durumunda ortaya çıkan zararın, sermaye tamamlama fonuna ödenen tutar da dikkate alınarak ne şekilde hesaplanacağı***

hususlarında görüş talep ettiğiniz anlaşılmıştır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde kurumlar vergisinin, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu hüküm uyarınca tespit edilecek kurum kazancından Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 40 uncu maddesinde sayılan giderlerin indirilebilmesi mümkün bulunmaktadır.

Kurumlar Vergisi Kanununun 9 uncu maddesiyle her yıla ilişkin tutarlar ayrı ayrı gösterilmek ve beş yıldan fazla nakledilmemek koşuluyla geçmiş yılların beyannamesinde yer alan zararların kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek üzere kurum kazancından indirilebileceği hüküm altına alınmıştır.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun; 466-469 uncu maddelerinde, yedek akçelere ilişkin hükümlere yer verilmiş olup şirketlerin mecburi veya ihtiyari olarak ayırabileceği yedeklerin neler olduğu, bu yedeklerin şirketin kârından ayrılması gerektiği açıkça belirlenmiş olup Türk Ticaret Kanununda zarar telafisi fonu ile ilgili bir düzenleme bulunmadığı gibi bu ad altında yurt dışından gelen paraların yedek akçe olarak kabul edileceğine dair bir hüküm de bulunmamaktadır.

Aynı Kanununun; 385-390 ncı maddelerinde esas mukavelenin değiştirilmesine ilişkin hükümler, 391-395 inci maddelerinde esas sermayenin artırılmasına ilişkin hükümler ve 396-398 inci maddelerinde de esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümler düzenlenmiştir.

Dolayısıyla esas sermayenin artırım ve azaltım işlemlerinin bu hükümlere göre yapılacağı açıktır.

Bu çerçevede, sermaye tamamlama fonu adı altında ödenen tutarlar, kurucu ortağı olduğunuz iştirakiniz tarafından Türk Ticaret Kanunu hükümleri kapsamında sermayeye ilave edilmediğinden, söz konusu tutarların iştiraklerin maliyet bedeline eklenmesi de mümkün değildir. Sermaye tamamlama fonunun ödendiği iştirakin ise söz konusu tutarların sermayeye ilave edilmemesi ve vergi mevzuatında bir istisna hükmü bulunmaması nedeniyle, bu tutarları kurum kazancına dâhil etmesi gerekmektedir.

Ayrıca, şirketiniz tarafından sermaye tamamlama fonu adı altında iştirakinize ödenen tutarlar, Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı ve Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinde sayılan giderler kapsamına da girmediğinden, gider yazılması veya zarar olarak dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazlar ve iştirak hisseleri ile aynı süreyle sahip oldukları kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının satışından doğan kazançların % 75'lik kısmının istisna olduğu hükme bağlanmıştır.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında da iştirak hisseleri alımıyla ilgili finansman giderleri hariç olmak üzere, kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin giderlerinin veya istisna kapsamındaki faaliyetlerinden doğan zararlarının, istisna dışı kurum kazancından indirilmesinin kabul edilmediği belirtilmiştir.

*Bu çerçevede, **iştirak hisseleri satışından;** kazanç doğması ve maddede belirtilen şartların varlığı halinde satıştan doğan kazancın % 75'inin istisnaya konu edilmesi mümkün olup zarar doğması halinde ise bu zararın %75'inin kurum kazancından indirilebilmesi mümkün bulunmamaktadır.*

Ayrıca, iştirak hissesi satışının ilişkili kişilere yapılması durumunda da satış bedelinin, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 13 üncü maddesine göre emsallere uygunluk ilkesine uygun tespit edilmesi gerekeceği tabidir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.”

Görüldüğü üzere, söz konusu sermaye tamamlama fonu iştirak tarafından hesap dönemi içinde sermaye artışına dair prosedürler yerine getirilmek suretiyle tescilli sermayeye dönüştürülmediği için Vergi İdaresi bu tutarı ticari kazanç olarak görmektedir. Bu özgelgenin tartışmaya açık diğer yanları da (Örneğin: İştirak hissesi satış zararının vergisel açıdan kabul edilmemesi, söz konusu tutarın zararlar ile kapatılması karşılığında ortak şirketin bunu gider yazmaması gibi) bulunmakla birlikte konumuz açısından en can alıcı nokta GVK Madde 38 açısından Vergi İdaresinin uygulamaya bakış açısıdır.

Bu anlayışı çok yanlış bulduğumuzu ifade etmeliyiz. Türk Ticaret Kanunu gereği sermayesini yitirmiş bir şirketin ticari faaliyetlerine son vererek fesholması gerekmektedir. Şirket ortaklarının en temel vazifesi şirketin devamlılığını sağlamak ve bu amaçla gerekirse şirkete fon temin etmektir. Elbette burada **Türk Ticaret Kanunu açısından tamamlanması gereken fon özkaynak mahiyetinde olmak zorundadır.** Aksi bir anlayış, bir diğer söyleyişle ileride şirketin durumu düzeldiğinde geri almak amacıyla borç verilmesi ama **bu borcun muhasebe tekniği açısından yabancı kaynaklar içinde ortaklara borçlar hesabı yerine özkaynak hesapları içinde gösterilmesi her türlü haklı eleştiriye açıktır.** Her şeyin başında, sermayesini yitirmiş şirket örtülü sermaye kapsamına girmektedir. Özsermayesi negatif olduğu için ilişkili kişilerden yapılan her türlü borçlanma örtülü sermaye kapsamındadır ve bu borçlar için tahakkuk edecek faiz giderleri ile kur farkı giderleri kanunen kabul edilmeyen gider olacaktır. **Sağlanan borçlar için ortaklarca faiz istenmemesi, kur farkı tahakkuk ettirilmemesi bu işlemin özünü değiştirmeyecektir.** Diğer bir senaryo ise,

ilişkili kişiler sermaye avansı olarak verdikleri paraya faiz istemeyebilir, kur farkı tahakkuk ettirmeyebilir, ancak diğer alacakları için faiz alıyorlarsa veya kur farkı gideri oluşuyorsa, bu durumda sermaye avansının özkaynak olarak değerlendirilmesi ve toplam özkaynakların üç katına kadar olan borçlar için örtülü sermaye mevzuatının gereklerinin yerine getirilmemesi vergisel risk doğuracaktır. **Sermaye avansının GVK Madde 38 kapsamında ticari kazanç dahil edilmesine karşıyız ve mantıklı bulmuyoruz, ancak örtülü sermaye incelemeleri açısından yapılacak eleştirileri ise haklı bulduğumuzu ifade etmek isteriz.** 1 Seri No.lu KVK Genel Tebliği'nde, örtülü sermaye tutarının ifade edildiği kısımda **“Avanslar hangi amaçla verilirse verilsin işletmeye finansman imkanı sağladığı açıktır. Dolayısıyla, alınan avanslar da işletme bakımından alınan borç olarak değerlendirilecek ve örtülü sermaye hesaplamasında dikkate alınacaktır.”** açıklamasına yer verilmiştir.

5. 6102 SAYILI YENİ TÜRK TİCARET KANUNUNDA SERMAYE AVANSI VEYA BENZERİ BİR UYGULAMA VAR MIDIR?

6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda zımnen de olsa sermaye avansı, sermaye tamamlama fonu, zarar telafi fonu gibi uygulamalara imkan verebilecek bazı maddeler olduğu düşüncesindeyiz.

“Madde 421/(2) Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınır:

*a) **Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar.***

*Madde 457/(2) b) **İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının hangi kaynaklardan karşılandığı, bu kaynakların gerçekliği ve şirket malvarlığı içinde var oldukları konusunda garanti verilir.***

Madde 462- (1) Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar sermayeye dönüştürülerek sermaye iç kaynaklardan artırılabilir.”

Görüldüğü üzere Kanun **“bilanço zararlarının kapatılması”** için Genel Kurul'un ortaklara yükümlülük koyabileceğini hüküm altına almıştır. Ancak bu yükümlülüklerin neler olabileceği Kanun metninde açıkça yazmamaktadır. Diğer bir söyleyişle 6102 sayılı Kanunda sermaye avansı, sermaye tamamlama fonu, zarar telafi fonu veya benzeri isim altında bir düzenleme lafzen yer almamaktadır.

6. ÖZELLİKLİ BAZI DURUMLAR

6.1. Sermaye tamamlama fonunun ortağın şirketten olan alacağının özkaynaklara devri ile oluşturulması

Bazı şirketlerde sermaye tamamlama fonunun şirket ortağının alacağından vazgeçmesi ve bu tutarın pasifte yabancı kaynaklardan çıkarılarak özkaynaklar içinde ayrı bir hesaba alınması şeklinde oluşturulduğu görülmektedir. Yukarıda ilgili bölümlerde de ifade ettiğimiz üzere, sermaye tamamlama fonu, zarar telafi fonu uygulaması gerek Türk Ticaret Kanununda gerekse vergi mevzuatında açıkça düzenlenmemiştir. Bu nedenle olası bir vergi incelemesinde söz konusu tutar üç yılı aşan bir süredir bilançoda kaldıysa bu işlem VUK Madde 324 kapsamında vazgeçilen alacak olarak değerlendirilebilecektir. Bu durumda işlem kaydının yapıldığı yıl birinci yıl sayılmak suretiyle üçüncü yılsonunda bu tutar halen bilançoda kalmışsa, bu yıla ait vergiye tabi kazançta eklenerek matrah farkı bulunabilecektir.

Sermaye tamamlama fonu ortağın şirketten olan alacağından vazgeçmesi suretiyle oluşturulacaksa, bu işleme dair yönetim kurulu karar metninin titizlikle oluşturulması gerekmektedir. Karar metninde söz konusu ortak alacağının sermayeye ilave edilmek amacıyla, ileride yapılacak sermaye artırımında ortağın sermaye taahhüdü borcuna mahsuben kullanılacağı açıkça yazılmalıdır. Karar metninde sadece ortağın alacağından vazgeçtiği yazılı ve sermaye artırımına ilişkin bilgi verilmezse olası bir incelemede, bu tutar daha sonra sermayeye ilave edilmiş olsa dahi, özünde VUK Madde 324 kapsamında vazgeçilen alacak olduğu, bu madde kapsamında kanunun izin verdiği tek işlemin zararlar mahsup olduğu, zararlar mahsup edilmediği durumda üçüncü yıl sonunda her ne olursa olsun dönem kazancına dahil edilmesi gerektiği iddiasında bulunulabilir.

6.2. Sermaye avansı bir yıldan uzun süredir bilançoda kaldıysa örtülü sermaye ve transfer fiyatlandırması mevzuatı devreye girecektir

Yukarıda ilgili bölümde de açıkladığımız üzere, GVK Madde 38 açısından yapılacak yaklaşımı işlemin özü itibarıyla hatalı buluyoruz; çünkü ortak tarafından verilen bu para bir kazanç değildir. Ticari faaliyet sonucunda bilançoda özkaynak artışına yol açmamıştır.

Ancak, bu para sermaye artışı için verilmiştir. Bugün ortalama bir sermaye artışı işlemi (ortakların yurt dışında olduğunu ve imza toplama sürecinin uzun olacağını varsaysak dahi) “eğer niyet gerçekten bir an önce sermaye artışı yapmak ise” en fazla 3-4 ay sürecektir. Bilançoda bir yıl ve daha uzun süre boyunca kalan sermaye avansı bizce de bu parayı alan şirket için artık borç, veren şirket için de artık alacak vasfına dönüşecektir. Bu durumda parayı kullandıran şirket transfer fiyatlandırması açısından faizsiz para kullanılması nedeniyle eleştirilebilecek ve matrah farkı uygulanabilecektir. Parayı kullanan şirket açısından ise bu tutar özkaynak hesapları içinden çıkarılarak yabancı kaynaklar içinde değerlendirilecektir.

6.3. Faaliyetleri gereği sürekli zarar eden şirketler

Bazı şirketler vardır ki faaliyetleri gereği sürekli zarar elde etmektedirler. Bunun çeşitli nedenleri olabilir. Örneğin: Ana şirket başka bir şehirdedir veya ülkededir ancak yavru şirketin (iştirakin) faaliyet gösterdiği şehirde, ülkede bulunması pazarlama stratejileri açısından hayati öneme sahiptir. Zarar etme pahasına da olsa bu pazarda yerini alması gerekmektedir. Buna bağlı olarak yavru şirket (iştirak) pazarda yer elde etmek ve bunu devam ettirmek için zararına satışlar yapabiliyor olabilir, ya da pazar payı az olduğu için satışları düşüktür ancak pazarlama giderleri ve genel idare giderleri nedeniyle brüt satış karlılığı olsa dahi faaliyet zararı elde ediyordur. Bir diğer örnek ise: Abonelik esasına dayalı olarak elektronik sistemler satan bir şirket olsun. Şirket müşteri sayısını arttırdıkça zarar etmektedir. Biraz daha açacak olursak, bir müşteri elde etmek için yapılması gereken sabit giderler toplamı ortalama 1.000 TL'dir. Ancak bu müşteriye satılan sistemin yıllık abonelik geliri 500 TL'dir. Dolayısıyla bir müşteriden ancak üçüncü yıldan itibaren kâr elde edilmeye başlanmaktadır; müşterinin kaybedilmediği varsayımıyla. Ancak şirketin pazar payı çok yüksektir, piyasa değeri-hisse değeri müşteri sayısı ve pazar payı arttıkça artmaktadır. Nakit açıdan sıkıntısı yoktur ancak bilançoda sürekli zarar oluşmaktadır. Bu işletme bugün itibarıyla yeni abone alımını kesse ortalama 2 yıl sonra kara geçecek ve sonrasında da sürekli bilançosuna kâr yazacaktır.

İşte bu gibi şirketlerde Türk Ticaret Kanununun “sermayenin kaybı halinde şirketin fesholması zorunluluğu” ile vergi mevzuatının “transfer fiyatlandırması ve örtülü sermaye” hükümleri çıkmazlar yaratmaktadır. İlk örneğimizde her ne kadar ayrı bir şirket, ayrı bir tüzel kişi olsa da netice itibariyle esas şirket ana şirkettir. İkinci örneğimizde ise şirketin finansal açıdan devamlılık / sürdürülebilirlik riski bulunmamaktadır. Ancak sonuçta her biri ayrı bir kişilik (tüzel kişi) ve ayrı bir vergi mükellefidir. Mevcut durumda her iki şirkette Türk Ticaret Kanunu’nun ve vergi mevzuatının lafzına uymak zorundadır. Ancak bunlar da ticari yaşamın gerçekleridir. Türk Ticaret Kanununda bu gibi örnekler için çıkış yolu olabilecek düzenlemelere yer verilmesi gerekmektedir. Vergi mevzuatında da yapılacak bu düzenlemelere paralel bir şekilde uygulama yönlendirilmelidir.

7. SONUÇ

Ticaret ve muhasebe yaşamının artık kanıksanmış bir uygulaması olan sermaye avansı, zarar telafi fonu, sermaye tamamlama fonu ve benzeri adlar altında uygulamaların yasal mevzuatımızda artık doğrudan ve kalıcı bir şekilde düzenlenmesi ihtiyaçtır. Bu düzenlemenin yeri ise öncelikle Türk Ticaret Kanunudur. Yeni Türk Ticaret Kanununda halen değişiklikler yapılırken, sermaye avansı/zarar telafi fonu mevzusunun da **“kötü kullanıma yol açmayacak şekilde”** (Örneğin: sermaye tamamlama fonu olarak bilançoya alınan değerın kayıt tarihinden itibaren en geç altı ay içinde tescilli sermayeye dönüştürülmesi şartı konularak, sermaye tamamlama fonu adı altındaki tutarların yıllarca bilançolarda kalması önlenmek suretiyle) düzenlenmesi faydalı olacaktır. Devamında ise Vergi İdaresinin Türk Ticaret Kanununda yapılacak bu düzenlemeye uygun şekilde bir sirküler ya da genel tebliğ yayınlaması ve vergi uygulamalarına yön vermesi tüm tereddütleri ve uyuşmazlıkları sonlandıracak; bu amaçla tekdüzen hesap planında 5 no.lu özkaynaklar hesap sınıfına ana hesap düzeyinde bir hesap eklenmesi de isabetli bir düzenleme olacaktır kanaatindeyiz. **Mevcut durumda ise, bilançolarında sermaye tamamlama fonu, zarar telafi fonu gibi tutarlar bulunan şirketlerin yılsonu gelmeden önce bu tutarları tescilli sermayeye dönüştürmesi olası birçok sakıncayı ve haksız tenkidi önleyebilir.**

GÜRAY ÖĞREDİK

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

MAZARS/DENGE

Vergi Departmanı, Kıdemli Müdür